RAPPORT TER TERECHTZITTING
in zaak C-263/88 *

I — De feiten

1. *De toepasselijke bepalingen*

Besluit 80/1186/EEG van de Raad van 16 december 1980 betreffende de associatie van de landen en gebieden overzee met de Europese Economische Gemeenschap (PB 1980, L 361, blz. 1), werd eerst verlengd tot 28 februari 1986 (besluit 85/159/EEG van de Raad van 26 februari 1985, PB 1985, L 61, blz. 25) en vervolgens tot 30 juni 1986 (besluit 86/46/EEG van de Raad van 3 maart 1986, PB 1986, L 63, blz. 94). Artikel 137 van dat besluit luidt als volgt:

„Wat de regeling inzake vestiging en dienstverlening betreft, behandelen de bevoegde autoriteiten van de landen en gebieden de onderdanen en vennootschappen uit de Lid-Staten op voet van gelijkheid. Indien een Lid-Staat evenwel voor een bepaalde activiteit niet in staat is aan onderdanen of vennootschappen van de Franse Republiek, het Koninkrijk der Nederlanden of het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland die in een land of gebied zijn gevestigd, alsmede aan de vennootschappen die onder de wetgeving van het betrokken land of gebied vallen en die aldaar zijn gevestigd, een behandeling van dezelfde aard te waarborgen, is de bevoegde autoriteit van dat land of gebied niet verplicht een dergelijke behandeling toe te kennen."

Op 1 juli 1986 is een nieuw besluit in werking getreden, namelijk besluit 86/283/EEG van de Raad van 30 juni 1986 betreffende de associatie van de landen en gebieden overzee met de Europese Economische Gemeenschap (PB 1986, L 175, blz. 1), dat tot en met 28 februari 1990 van toepassing is.

De werkingssfeer ervan is beperkt tot de onder de Franse Republiek vallende gebieden, de onder het Verenigd Koninkrijk vallende landen en gebieden, de onder het Koninkrijk der Nederlanden vallende landen en, gedeeltelijk, tot Groenland (eerste overweging van de considerans van besluit 86/283).

In artikel 176 van deze tekst wordt het bepaalde in artikel 137 van besluit 80/1186/EEG met inbegrip van het wederkerigheidsvoorbehoud gehandhaafd.

2. *De stappen van de Commissie*

De aandacht van de *Commissie* werd gevestigd op het feit dat de Franse autoriteiten niet de nodige maatregelen hadden getroffen om onderdanen van een andere Lid-Staat, die in het bezit zijn van het vereiste Franse diploma, in staat te stellen zich als arts, verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger, verloskundige, beoefenaar der tandheelkunde of dierenarts (hierna: „de vijf beroepen") te vestigen in de landen en gebieden overzee van Frankrijk of er diensten te verrichten.

De Commissie was van mening, dat sinds de inwerkingtreding van de richtlijnen 75/362/EEG, 77/452/EEG, 80/154/EEG, 78/686/EEG en 78/1026/EEG inzake de onderlinge erkenning van diploma's, certificaten en andere titels voor de vijf beroepen

* Procestaal: Frans.

voldaan is aan de in de artikelen 137 en 176 van voornoemde besluiten van de Raad opgenomen wederkerigheidsvoorwaarde. De Commissie herinnert eraan, dat de andere Lid-Staten krachtens deze richtlijnen gehouden zijn de Franse diploma's te erkennen — zoals zij trouwens de door een andere Lid-Staat afgegeven diploma's moeten erkennen — die voor de uitoefening van deze beroepen vereist zijn en die een onderdaan van de Franse Republiek bezit, zonder verder enige voorwaarde te mogen stellen met betrekking tot de plaats van vestiging van de betrokkene.

Dientengevolge was de Commissie van oordeel, dat de regeling van deze beroepen in de Franse gebieden overzee onverenigbaar was met de genoemde besluiten van de Raad, en bij schrijven van 19 december 1985 verzocht zij de Franse regering binnen twee maanden haar opmerkingen in te dienen. In een door de Commissie op 15 april 1986 ontvangen nota betwistten de Franse autoriteiten de gestelde niet-nakoming niet en deelden zij mee, dat de nodige maatregelen werden uitgewerkt om de plaatselijke wettelijke regelingen in overeenstemming te brengen met het gemeenschapsrecht. Zij merkten evenwel op, dat het wegens de van gebied tot gebied uiteenlopende procedures en de specifieke situatie in elk van die gebieden moeilijk was een nauwkeurig tijdschema op te stellen, althans vóór juni 1986.

Toen verdere mededelingen uitbleven, bracht de Commissie op 27 mei 1987 een met redenen omkleed advies uit, waarin zij constateerde dat de Franse Republiek de verplichtingen niet was nagekomen die op haar rusten krachtens artikel 137 van besluit 80/1186 van de Raad van 16 december 1980 betreffende de associatie van de landen en gebieden overzee met de Europese Economische Gemeenschap, zoals verlengd tot 30 juni 1986, en krachtens artikel 176 van besluit 86/283 van de Raad van 30 juni 1986 betreffende de associatie van de landen en gebieden overzee met de Europese Economische Gemeenschap. De Franse Republiek werd uitgenodigd dit advies binnen twee maanden op te volgen.

Bij schrijven van 3 augustus 1987 verstrekte de *Permanente Vertegenwoordiging van Frankrijk bij de Europese Gemeenschappen* de Commissie de gevraagde inlichtingen. Hieruit blijkt dat geen enkele bepaling van intern recht een belemmering vormt voor de vrije vestiging en het vrij verrichten van diensten van onderdanen van andere Lid-Staten van de Europese Economische Gemeenschap, die in het bezit zijn van de voor de toegang tot de vijf beroepen vereiste Franse diploma's, in vier van de zes gebieden waarop het met redenen omkleed advies betrekking had, namelijk de Franse Australe en Zuidpoolgebieden, de Wallis-eilanden en Futuna, Mayotte en Saint-Pierre-et-Miquelon.

Wat de twee andere gebieden betreft, deelden de Franse autoriteiten mee, dat de onderdanen van andere Lid-Staten, die in het bezit zijn van Franse diploma's die toegang geven tot het beroep van verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger, zich in Nieuw-Caledonië en onderhorigheden konden vestigen of er diensten konden verrichten; voor de andere beroepen was een aanvang gemaakt met de wetgevende procedures. Met betrekking tot Frans Polynesië was niets nieuws te melden; de territoriale vertegenwoordiging moest nog over de vijf beroepen beslissen.

Volgens de Franse autoriteiten moest met een termijn van zes maanden worden gerekend voor de vaststelling, op plaatselijk niveau, van de verschillende regelingen die nodig waren om de wetgeving van deze twee gebieden met het gemeenschapsrecht in overeenstemming te brengen.

Op 22 januari 1988 werd de Commissie door een schrijven van de vertegenwoordiger van Frankrijk op de hoogte gebracht van de ontwikkeling van de wetgeving in Nieuw-Caledonië: het op artsen, verloskundigen en beoefenaren der tandheelkunde toepasselijke recht was in augustus 1987 gewijzigd en de procedure betreffende dierenartsen werd voortgezet.

De vertraging bij de aanpassing van de wettelijke regeling in Polynesië was veroorzaakt door de gebeurtenissen van december 1987, die geleid hadden tot de vorming van een nieuwe politieke meerderheid en tot het aftreden en de vervanging van de regering van het gebied.

Van oordeel dat de Franse Republiek het met redenen omkleed advies niet had opgevolgd door de regeling met betrekking tot dierenartsen in Nieuw-Caledonië en die met betrekking tot de vijf beroepen in Frans Polynesië niet te wijzigen, heeft de Commissie het onderhavige beroep ingesteld.

II — De schriftelijke behandeling en de conclusies van partijen

Het verzoekschrift van de Commissie is op 23 september 1988 ter griffie van het Hof ingeschreven.

De schriftelijke behandeling heeft een normaal verloop gehad.

Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en de advocaat-generaal gehoord, besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan. Het Hof heeft evenwel de Commissie verzocht, het schrijven nr. 406 van 26 maart 1986 van de Permanente Vertegenwoordiging van Frankrijk bij de Europese Gemeenschappen over te leggen.

De Commissie van de Europese Gemeenschappen, verzoekster, concludeert dat het den Hove behage:

— vast te stellen dat de Franse Republiek, door niet de nodige maatregelen te treffen om onderdanen van een andere Lid-Staat, die in het bezit zijn van het ter zake vereiste Franse diploma, in staat te stellen zich als arts, verantwoordelijk algemeen ziekenverpleger, verloskundige, beoefenaar der tandheelkunde en dierenarts in Frans Polynesië respectievelijk als dierenarts in Nieuw-Caledonië en onderhorigheden te vestigen of er diensten te verrichten, de verplichtingen niet is nagekomen die op haar rusten krachtens artikel 137 van besluit 80/1186 van de Raad van 16 december 1980 betreffende de associatie van de landen en gebieden overzee met de Europese Economische Gemeenschap, zoals verlengd tot 30 juni 1986, en artikel 176 van besluit 86/283 van de Raad van 30 juni 1986 betreffende de associatie van de landen en gebieden overzee met de Europese Economische Gemeenschap;

— de Franse Republiek in de kosten te verwijzen.

De Franse regering beperkt zich tot de verklaring, dat zij zich alle mogelijke moeite heeft getroost en zal blijven getroosten om het onderhavige geschil zo spoedig mogelijk tot een oplossing te brengen.

III — Middelen en argumenten van partijen

De *Franse regering* betwist de niet-nakoming niet wat de grond van de zaak betreft. Zij

beroept zich op het specifieke karakter van de territoriale organisatie van Frans Polynesië en Nieuw-Caledonië en op het feit dat de materie de bevoegdheden van zowel de centrale als van de plaatselijke autoriteiten raakt. Voorts wijst zij op de moeite die zij zich geeft om tot een oplossing te komen; zij maakt in het bijzonder melding van besluit nr. 79 van 26 januari 1989 van het Congres van Nieuw-Caledonië, waarbij de mogelijkheid om zich als arts en dierenarts te vestigen en diensten te verrichten, is uitgebreid tot alle houders van het ter zake vereiste Franse diploma (*Journal officiel de la Nouvelle-Calédonie* van 14.2.1989, blz. 295).

Wat de beperkingen op de uitoefening van de vijf beroepen in Frans Polynesië betreft, geeft de Franse regering te kennen, dat zij een wetsontwerp heeft voorbereid; dit ontwerp is krachtens artikel 74 van de grondwet voorgelegd aan de territoriale vertegenwoordiging, die inmiddels haar standpunt kenbaar heeft gemaakt.

De *Commissie* heeft akte genomen van de mededeling, dat het Congres van Nieuw-Caledonië de plaatselijke wettelijke regeling aan de eisen van het gemeenschapsrecht heeft aangepast. Zij handhaaft evenwel de in haar verzoekschrift geformuleerde conclusies, in het bijzonder met betrekking tot de vijf beroepen in Frans Polynesië.

Gordon Slynn
rechter-rapporteur